

ValvontaosastoOikeudelliset ja kansainväliset asiat
Jussi Hulkkonen

13.4.2021

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

VNS 7/2020 vp

Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta: Vahva ja yhtenäinen EU – kohti kestävämpää Euroopan unionia

Tulli esittää asiassa lausuntonaan seuraavaa:

EU vahvana globaalina toimijana ja turvallisuusyhteisönä

Tulli on sektorillaan pyrkinyt lisäämään EU:n tehokkuutta turvallisuusyhteisönä tavara- ja tuoteturvallisuuden suhteen, jossa yhteisen EU-tason toimijan puuttuminen tavaravalvonnassa ja yhteiskunnan ja kansalaisten turvallisuuden kannalta vaarallisten kuljetusten pysäyttämisen aiheuttaa haasteita. Tulli on pyrkinyt vastaamaan näihin haasteisiin ottamalla aktiivisen kehittäjäroolin EU-tason yhteistyössä ja osallistumalla pilottihankkeisiin, joilla pyritään luomaan pohjaa aiempaa kattavammalle ja yhdenmukaisemmalle turvallisuusyhteistyölle tullivalvonnassa ja riskienhallinnassa EU:n ulkorajavaltioiden kesken. Tulli on myös toimivaltainen viranomaisena teollisuus- ja tekijänoikeuksiin liittyvien rikosten torjunnassa ja siten pyrkinyt edistämään yhteisiä toimenpiteitä kansainvälisen terrorismin rahoituksen estämiseksi. Tulli on myös pyrkinyt aktiivisesti osallistumaan poliittisella tasolla merkittävään EU:n yhteisen riskien- ja kriisinhallinnan kehittämiseen.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan globaalistrategiaan ja EU:n Venäjä-politiikkaan liittyvän Venäjä- ja lähialueyhteistyön näkökulmasta Tulli on toiminnallaan edistänyt EU:n ja Venäjän välistä tulliyhteistyötä ja huolehtinut myös kahdensivuisella tasolla rajanylitysprosessien sujuvuudesta ja turvallisuudesta. Tullin rooli ja asiantuntemus on myös laajemmassa mittakaavassa edistänyt viranomaisyhteistyötä Pohjoismaiden, Baltian maiden sekä Venäjän välillä. EU-rahoitusinstrumenttien hyödyntäminen EU:n tullien kehittämisessä ja ulkorajavalvonnan yhdenmukaistamisessa on tarpeellista koko unionin kilpailukykyä ja turvallisuuden näkökulmasta myös tulevaisuudessa.

Kokonaisvaltainen lähestymistapa muuttoliikkeeseen ja Schengen-alueen kehittämiseen

Tulli on tukenut muuttoliikkeeseen ja turvallisuuspolitiikkaan liittyviä strategisia EU-aloitteita osallistumalla muun muassa EU:n sisäisen turvallisuuden strategian ja maahanmuuttostrategian kehittämiseen. Suomen PTR -yhteistyö (Poliisi-Tulli-Rajavartiolaitos) on todettu myös EU-tasolla tehokkaaksi ja joustavaksi toimintamalliksi vastauksena muuttoliikkeen tuomiin haasteisiin. Suomalaista viranomaisyhteistyötä on käytetty esimerkkinä myös hyvästä ulkorajakäytännöstä Euroopan komission toteuttamissa arviointikäynneissä ja suosituksissa tullien ja rajavartiolaitosten yhteistoiminnan tehostamisesta EU-tasolla.

Valvontaosasto

13.4.2021

Oikeudelliset ja kansainväliset asiat
Jussi Hulkkonen

Kansalaisten kokonaisturvallisuus

Tulli tukee toiminnassaan vahvasti kansainvälisen oikeuden ja monenkeskisen sopimusjärjestelmän toteuttamista, sekä tukee rikosoikeudellisen vastuun toteutumista ja ennaltaehkäiseviä toimia kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden osalta osallistumalla aktiivisesti monenkeskiseen yhteistyöhön EU:n tulliliiton lisäksi erinäisten kansainvälisten organisaatioiden puitteissa ja niiden toteuttamissa yhteisoperaatioissa.

Terrorismin vastaisiin toimiin Tulli osallistuu torjumalla terrorismin rahoitusta, esimerkiksi valvomalla immateriaalioikeuksia, torjumalla huumausaineiden salakuljetusta ja toteuttamalla käteisen rahan kuljetusten valvontaa. Tämän lisäksi Tulli osallistuu luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvarojen ylikulutukseen vaikuttavan globaalin rikollisuuden torjuntaan valvomalla kieltojen ja rajoitusten, kuten uhanalaisten lajien kauppaa koskevan yleissopimuksen (CITES) toteuttamista.

Teknologian ja tietojärjestelmäkehityksen osalta Tulli on aktiivisesti mukana kehittämässä ja toimeenpanemassa Euroopan Unionin ja Suomen kansalaisten ja yhteiskunnan turvallisuutta merkittävästi parantavia aloitteita, joista tässä yhteydessä mainittakoon erityisesti myös EU:n turvallisuusunionistrategiassa keskeiseksi prioriteetiksi nostettu EU:n viranomaistietojärjestelmien yhteensopivuus ja yhteiskäyttöisyys (interoperability) jonka edistämiseksi Tulli on myös mm. Suomen viimeisimmän EU-puheenjohtajuuskauden aikana toiminut.

Turvallisuuskulmasta yhteiskäyttöisyyshanke tuo parantuneen, koko unionitasolla yhteisen kohdevalinnan ja riskianalyysin kautta EU-tasolla tulliviranomaisille paremmat valmiudet torjua kansainvälistä logistisiin ketjuihin liittyvää rikollisuutta.

Tämä modernisointi- ja harmonisointiprosessi hyödyttää myös merkittävästi kaikkia laillisen kaupan toimijoita, ja erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä viranomaisten lisääntyneen ennakoitavuuden ja yhdentyneiden toimintatapojen muodossa koko Euroopan unionin alueella. Täysin sähköistetty toimintaympäristö tukee EU:n ja Suomen kaupallisten toimijoiden kilpailukykyä lisäksi myös digitaalisten sisämarkkinoiden toteutumista ja vahvistaa tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatetta.

Tulli on pyrkinyt myötävaikuttamaan hankkeeseen aktiivisesti ja kansallisen strategisen linjan mukaisesti tuomalla esiin kansallisella tasolla havaittuja parhaita käytäntöjä integraation ja tiedon jakamisen suhteen tietojärjestelmiä kehitettäessä. Yhteiseurooppalaisia ratkaisuja, kustannustehokkuutta ja tehokkaampaa poikkihallinnollista viranomaisyhteistyötä on edistetty myös tukemalla keskitetyt kehitettyjä ja rakennettuja järjestelmiä unionin alueella.

Tämän lisäksi tulevana vuosina strategisella tasolla merkittävästi Euroopan unionin lainvalvontaviranomaisten toimintaa ja toimenpiteiden tehokkuutta edesauttavissa, lainvalvontaan liittyvissä koulutushankkeissa, kyberrikollisuuden torjunnassa sekä Europolin innovaatiokeskuksen kehittämisessä ja uusien teknologioiden (ml. tekoäly) soveltamisessa Tulli työskentelee aktiivisesti ja monialaisesti niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla.

Huoltovarmuuden ja varautumisen näkökulmasta Tulli pyrkii toimimaan aktiivisesti ja ennakkoiden kansallisten sekä kansainvälisten kumppaniensa kanssa, sekä tukemaan omalla sektorillaan EU:n kriisinsietokykyä varmistamalla rajat ylittävien toimitus-jakelu- ja arvoketjujen sujuvan toimivuuden kaikkina ajankohtina. Tätä pyritään jatkossakin varmentamaan EU:n yhteisrahoituksen hyödyntämisellä mm. uusiin teknologioihin ja infrastruktuuriin liittyvien kehityshankkeiden avulla. Tulli tukee myös kansallista tilannekuvaa ja päätöksentekoa keräämällä ja jalostamalla tilastotietoa tavarakaupan kehittymisen ja raaka-aineiden saatavuuden osalta. EU:n yhteistä

Valvontaosasto

13.4.2021

Oikeudelliset ja kansainväliset asiat
Jussi Hulkkonen

kauppa- ja turvallisuuspolitiikkaa Tulli tukee niin ikään talouspakotteiden toteutumista valvomalla ja puolustustarvikkeiden ja kaksikäyttötuotteiden vientivalvontaan liittyvillä toimenpiteillä.

Tulli edistää terveysturvallisuutta valvomalla elintarvikkeiden ja kulutustavaroiden turvallisuutta, torjumalla tarttuvaa eläin- ja kasvitautia ja toteuttamalla biologisten, säteily- ja ydinuhkien torjumiseksi säteilyvalvontaa. Tämän lisäksi Tulli valvoo rajoituksia ja lupia yhteisöalueelta ulos suuntautuvan kaupan ja sen suhteen kriittisiksi säädeltyjen tuotteiden tai tuoteryhmien, kuten rokotteiden ja henkilösuojainten osalta.

Johtopäätökset

Valtioneuvoston selonteossa linjattujen tavoitteiden mukaisesti Tulli on EU-tasolla toiminut yhteisen näkemyksen ja yhteisten eurooppalaisten ratkaisujen edesauttamiseksi toiminta-alueellaan, yhteiskunnan suojeluun ja kuljetusketjujen turvallisuuteen liittyvissä asioissa ja EU:n sisämarkkinoiden ja taloudellisen kasvun edistämiseksi.

Tullipoliittisesta näkökulmasta valtioneuvoston EU-selonteko tuo konkreettisella tavalla esiin suomalaisen ja eurooppalaisen toimintaympäristön tulevia haasteita ja kehityslinjoja. Tätä taustaa vasten Tulli ilmaisee tukensa selonteolle ja siinä esitetyille johtopäätöksille ja tavoitteille.